

Den 23. januar 2001 afgav jeg en endelig rapport om min inspektion den 21. august 2000 af Arresthuset i Rønne. I rapporten bad jeg arresthuset og Direktoratet for Kriminalforsorgen om udtalelser mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg modtog herefter udtalelser af 23. februar 2001 og en udtalelse af 23. april 2001 med bilag fra Arresthuset i Rønne og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad pkt. 2.1. – Bygning og gangarealer

Jeg bad direktoratet oplyse mig nærmere om arresthusets byggesag, herunder hvorvidt direktoratet havde godkendt eller forventede at godkende de foreliggende tegninger til ombygning, og i givet fald hvornår byggeriet forventedes iværksat og afsluttet.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har godkendt de foreliggende tegninger vedrørende byggesagen. Direktoratet har samtidig oplyst at der har været afholdt licitation den 8. november 2000, og at der herefter er indgået aftaler om påbegyndelse af byggeriet.

Byggeriet blev påbegyndt den 2. januar 2001 og forventes afsluttet ultimo oktober 2001.

Byggeriet forløber planmæssigt.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 2.2.1. – De almindelige celler

I min endelige rapport skrev jeg at cellerne på tidspunktet for inspektionen endnu ikke var blevet udstyret med brandhæmmende madrasser, og at arresthuset oplyste at madrasserne var planlagt udskiftet inden udgangen af 2000.

Jeg henviste til at Direktoratet for Kriminalforsorgens interne rejseinspektion i oktober 1998 afgav rapport om besøg af Arresthuset i Rønne den 10. juni 1998, og at det af rapporten fremgik at rejseinspektionen i cellerne fandt flere madrasser som ikke var af den rette brandhæmmende type. Arresthuset blev derfor anmodet om at gennemgå samtlige celler med henblik på at madrasser og linned blev udskiftet til den rette type. Samtidig henviste jeg til at det fremgik af rejseinspektionens rapport at arresthuset af rejseinspektionen havde fået detaljerede instrukser om proceduren i forbindelse med bestilling af nye madrasser og linned.

Jeg udtalte på den baggrund at jeg måtte finde det meget kritisabelt at arresthuset først mere end to år efter direktoratets henstilling planlagde at udskifte de pågældende madrasser. Videre udtalte jeg at jeg gik ud fra at udskiftningen nu var gennemført.

Arresthuset har henvist til at arresthuset i brev af 9. januar 2001 med bemærkninger til min foreløbige rapport af 11. december 2000 om inspektionen oplyste at arresthuset i årene 1997 (dvs. før rejseinspektionens besøg i 1998), 1998, 1999 og 2000 løbende har udskiftet madrasserne til den brandhæmmende type. Arresthuset har desuden oplyst at det af hensyn til brandsikkerheden ville have været ideelt at udskifte alle madrasserne med det samme, men at dette af økonomiske årsager ikke var muligt for arresthuset. Arresthuset har udtalt at det forhold at de foranstående bemærkninger ikke er indarbejdet i den endelige rapport om min inspektion af arresthuset kan give et forkert indtryk af de faktiske forhold.

Det er fortsat min opfattelse at det er meget kritisabelt at samtlige brandbare madrasser først var udskiftet mere end to år efter at arresthuset af direktoratet blev anmodet herom. Arresthusets bemærkninger fremgår nu af denne rapport.

Ad pkt. 2.3.3. – Besøgslokale

Jeg udtalte at besøgslokalet på ingen måde levede op til det cirkulærestillede krav om at det skal danne rammen om ”en naturlig og venlig atmosfære”.

Jeg henstillede til arresthuset snarest at iværksætte en istandsættelse og rengøring af besøgslokalet og jeg bad arresthuset om at underrette mig om hvad der skete i anledning af min henstilling.

Arresthuset har oplyst at besøgslokalet nu er rengjort og færdigmalet, samt at der er blevet hængt gardiner op.

Angående rengøring har arresthuset givet en generel oplysning om at gangmændene står for rengøringen inden for det sikrede område, og at der kan være stor forskel på hvor grundigt de indsatte gør rent, men at rengøringen bliver kontrolleret af personalet.

Direktoratet har noteret sig at arresthuset er opmærksom på arresthusets forpligtelse til at påse at der foretages den fornødne rengøring i arresthuset.

Jeg tager det oplyste om rengøringen og istandsættelsen af besøgslokalet til efterretning.

For så vidt angår rengøringen generelt i arresthuset, tager jeg, ligesom direktoratet, til efterretning at arresthuset er opmærksom på arresthusets forpligtelse til at påse at der foretages den fornødne rengøring.

Arresthuset har anmodet direktoratet om økonomisk hjælp til udskiftning af inventaret i besøgslokalet. Direktoratet vil snarest afklare dette spørgsmål med arresthuset.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 2.3.5. – Fritidsrum

Jeg henstillede til arresthuset at fremskaffe egentlig skriftlig vejledning i brugen af redskaber placeret i motionslokalet og at vejledningen bliver ophængt på et for brugerne synligt sted. Jeg bad om underretning når dette var sket.

Arresthuset har oplyst at alle de gamle motionsredskaber er blevet kasseret i efteråret 2000. Der er indkøbt ny motionsmaskine og motionscykel, og væggene er nymalede. Motionsribben fra bordtennislokalet er blevet flyttet til motionsrummet, og der er indkøbt en gulvmåtte som placeres foran ribben.

Arresthuset har forgæves forsøgt at skaffe skriftlige vejledninger til motionsredskaberne. Arresthuset vil, via Direktoratet for Kriminalforsorgen, underrette mig når vejledningerne er tilvejebragt.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har henholdt sig til det oplyste.

Jeg tager det oplyste til efterretning og afventer underretning fra direktoratet vedrørende de skriftlige vejledninger til motionsredskaberne.

Ad pkt. 2.3.6. – Undervisningslokale og lægeværelse

I min endelige rapport udtalte jeg at jeg ikke ville foretage mig videre vedrørende det forhold at lægerummet også blev benyttet til undervisning og til de indsattes møder med forsvarere, idet jeg gik ud fra at der ikke i Arresthuset i Rønne var problemer i forbindelse med benyttelsen af lokalet og endvidere at arresthuset var opmærksom på at drage omsorg for den fornødne orden og hygiejne i forbindelse med den blandede benyttelse af lokalet. Endvidere udtalte jeg at jeg gik ud fra at arresthuset og direktoratet var opmærksomme på problemstillingen i forbindelse med de omtalte byggeplaner.

Arresthuset har oplyst at der i forbindelse med arresthusets ombygningsplaner er truffet beslutning om at flytte undervisningen af de indsatte til et andet lokale, men at det ikke kan udelukkes at lægeværelset fremover vil blive benyttet til ikke-lægelige formål som f.eks. besøg af forsvarere.

Idet jeg fortsat lægger til grund at arresthuset sørger for at opretholde en tilstrækkelig orden og hygiejne i lægeværelset, tager jeg arresthusets oplysninger til efterretning.

Ad pkt. 2.3.11. – Personalerum mv.

Arresthuset har oplyst at teksten vedrørende dette punkt var korrekt i min endelige rapport.

Jeg tager det oplyste til efterretning og finder på den baggrund anledning til her at præcisere at de indsattes journaler opbevares i personalets vagtkontor, mens de indsattes lægejournaler opbevares (aflåst) i personalerummet på første sal.

Ad pkt. 6.8. – Talsmandsordning

Jeg bad arresthuset om en udtalelse om hvordan arresthuset agter at leve op til kravet i direktoratets cirkulære af 15. marts 1978 om at formen for drøftelser med de indsatte skal være fastlagt. Endvidere bad jeg arresthuset om at oplyse hvad direktoratets anmodning om orientering af de indsatte om arresthusets administration af de organisatoriske drøftelser med de indsatte herefter giver anledning til. Jeg henviste i den forbindelse arresthuset til at forelægge eventuelle tvivlsspørgsmål for direktoratet.

Arresthuset har oplyst at de indsattes ophold i arresthuset som regel er så kortvarige at det er svært at opretholde en talsmandsordning. Da en sådan ordning ikke vil kunne komme til at fungere optimalt, har arresthuset valgt at prioritere et godt samarbejde mellem indsatte og ansatte i stedet.

Arresthuset henviser således til at det af arresthusets husorden fremgår at de indsatte kan anmode om en samtale/et møde med arrestforvarer, overvagtimester eller fængselsfunktionær vedrørende de generelle forhold i arresthuset.

Direktoratet har hertil anført følgende:

”...

Direktoratet kan oplyse, at der i medfør af § 3 i cirkulære om organisatoriske former for drøftelser med indsatte, tillige er et krav om, at der lejlighedsvis – og på arresthusets initiativ – afholdes møde med grupper af indsatte.

På denne baggrund finder direktoratet, at det bør fremgå af husordenen, at arresthuset lejlighedsvis vil afholde møde med de indsatte, hvis de indsatte ikke selv fremsætter anmodning herom. Direktoratet har gjort arresthuset bekendt hermed.

...”

Jeg tager det oplyste til efterretning og beder om underretning når arresthusets husorden er ændret i overensstemmelse med det af direktoratet anførte.

Ad pkt. 7.1.2. – disciplinærsager

I en konkret sag om forhørsclleanbringelse bad jeg arresthuset om at oplyse om den indsatte var blevet partshørt i forbindelse med anbringelsen, og vedlægge eventuelle notater herom. Jeg bad endvidere om en udtalelse om grundlaget for forhørsclleanbringelsen, set i relation til betingelsen om at anbringelsen skal være nødvendig af hensyn til undersøgelsens gennemførelse.

Arresthuset har oplyst at der er tale om en fejlagtig formulering når det af rapporten fremgår at den indsatte var forhørsclleanbragt. På grund af beruselse ved indsættelsen blev den pågældende af ordensmæssige grunde indsat i eget opholdsrum under henvisning til enrumscirkulærets § 6, stk. 2.

Arresthuset har desuden oplyst at den indsatte ved indsættelsen blev orienteret om begrundelsen for udelukkelsen fra fællesskab, og at han fik lejlighed til at udtale sig herom. Samtidig blev den indsatte orienteret om at han næste dag ville blive afhørt.

Arresthuset har ikke vedlagt notat om partshøringen.

Direktoratet har anført følgende:

”...

Direktoratet kan henholde sig til det, som arresthuset har oplyst om, at den indsatte blev orienteret om begrundelsen for udelukkelsen fra fællesskab, og at han fik lejlighed til at udtale sig. Direktoratet finder det imidlertid beklageligt, at arresthuset ikke har gjort notat herom.

Direktoratet skal endvidere oplyse, at såfremt det af ordensmæssige grunde er nødvendigt at bestemme, at en indsat midlertidigt (i nogle få timer) skal opholde sig i eget opholdsrum, skal dette ikke betragtes som anbringelse i enrum. Dette fremgår af § 6, stk. 2, i cirkulære af 14. september 1978 om adgangen til at anbringe indsatte i enrum.

Henset til at anbringelsen varede i adskillige timer (fra den 11. august 1999 kl. 20.55 til den 12. august 1999 kl. 12.20) kan enrumscirkulærets § 6, stk. 2, ikke anvendes som hjemmel til udelukkelsen fra fællesskab i den konkrete sag.

Det er direktoratets opfattelse, at der ikke var tale om en enrumsanbringelse, men om en forhørsceanbringelse, sådan som det også er anført i rapporten og i forhørsprotokollen.

Direktoratet finder, at ’nødvendighedsbetingelsen’ ved forhørsceanbringelse er opfyldt, hvis der er grund til at antage, at sagens faktiske omstændigheder ikke kan afklares, såfremt den indsatte har fællesskab, f.eks. fordi den indsatte skønnes at ville kunne påvirke eventuelle vidner eller i øvrigt vanskeliggøre undersøgelsens gennemførelse (afklaring af skærpende/formildende omstændigheder ved udgangsmisbruget).

Den nærmere begrundelse for forhørsceanbringelsen fremgår ikke af forhørsrapporten, men direktoratet finder, at der i perioden fra udeblivelsens ophør og frem til normal arbejdsdag, hvor forhøret afholdes og den indsatte kan fremkomme med oplysninger om eventuelle formildende/skærpende omstændigheder, er en sådan risiko for kollusion, at nødvendighedskravet har været opfyldt. Såfremt den indsatte i den konkrete sag ikke var forhørsceanbragt frem til forhøret, ville han f.eks. have haft mulighed for at konstruere forklaringer med tredjemand om opdigtede (formildende) omstændigheder ved udeblivelsen.

...”

Jeg er enig med direktoratet i at det er beklageligt at arresthuset ikke har gjort notat om partshøringen af den indsatte.

Jeg er også enig i direktoratets opfattelse at der faktisk var tale om en forhørsceanbringelse.

Jeg har taget det af direktoratet anførte til efterretning – at nødvendighedsbetingelsen på grund af risikoen for kollusion i den konkrete sag var opfyldt.

Ad pkt. 7.1.3.

Jeg bad arresthuset om at oplyse årsagen til at to konkrete sager om enrumsanbringelse først blev behandlet tre dage efter at de indsatte som følge af indberetninger (forud for forhøret) blev foreløbigt enrumsanbragt.

Ifølge arresthusets oplysninger var weekender, og dermed fravær af arrestforvareren og overvagtmasteren, årsag til at sagerne først blev behandlet tre dage efter anbringelsen af de indsatte i foreløbigt enrum.

Arresthuset har oplyst at arrestforvareren fremover vil være opmærksom på at anmode overvagtmasteren om at afholde forhør i de weekender hvor han er til stede, således at disciplinærsager kan blive behandlet hurtigst muligt i overensstemmelse med disciplinærstrafcirculærets § 7, stk. 2.

Direktoratet har henholdt sig til arresthusets oplysninger om hvorfor der i den ene sag, på grund af både arrestforvarerens og overvagtmasterens fravær, først blev afholdt forhør tre dage efter enrumsanbringelsen, mens direktoratet har oplyst at direktoratet mener at der i den anden sag, hvor overvagtmasteren var til stede i weekenden, kunne have været afholdt forhør tidligere.

Direktoratet har taget det af arresthuset oplyste om at overvagtmasteren fremover vil blive bedt om at afholde forhør i weekender hvor arrestforvareren ikke er til stede, til efterretning.

Direktoratet har endvidere gjort arresthuset bekendt med direktoratets opfattelse.

Jeg er enig i direktoratets opfattelse.

Jeg har taget til efterretning at arrestforvareren fremover vil være opmærksom på at anmode overvagtimesteren om at afholde forhør i de weekender hvor han er til stede, og arrestforvareren ikke er det, således at disciplinærsager kan blive behandlet hurtigst muligt i overensstemmelse med disciplinærstrafcirkulærets § 7, stk. 2.

Ad pkt. 7.1.4

Jeg bad arresthuset om at oplyse hvorfor den indsatte i en konkret sag ikke blev orienteret om begge afgivne vidneforklaringer og dermed ikke fik lejlighed til at udtale sig om dem, jf. disciplinærstrafcirkulærets § 9, stk. 1 og 2, og forvaltningslovens § 19.

Arresthuset har oplyst at da den indsatte blev orienteret om vidneforklaringen fra den fængselsfunktionær som havde indberettet forholdet, ønskede den indsatte ikke at deltage i det videre forhør. Arresthuset har endvidere oplyst at forhørslederen herefter valgte at træffe afgørelse ud fra det den indsatte havde fået oplyst.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har forstået sagen således at vidneforklaringen fra den fængselsfunktionær som havde visiteret den indsattes celle før han flyttede ind, ikke var af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Direktoratet har på denne baggrund ingen bemærkninger til at den indsatte ikke blev partshørt over forklaringen fra den pågældende fængselsfunktionær.

Idet jeg på baggrund af det oplyste lægger til grund at den vidneforklaring som den indsatte ikke fik lejlighed til at udtale sig om, ikke blev tillagt væsentlig betydning ved afgørelsen om at den indsatte skulle anbringes i enrum, foretager jeg mig ikke videre vedrørende denne sag.

Jeg bemærker at partshøring bør ske i tilfælde hvor der er tvivl om hvorvidt vidneforklaringer eller andre indhentede oplysninger er omfattet af partshøringspligten i forvaltningslovens § 19.

Ad pkt. 7.1.6.1.

Jeg henstillede at arresthuset i fremtiden sørger for at vidnets godkendelse fremgår af forhørsprotokollen.

Arresthuset har oplyst at arresthuset nu – efter at arrestforvareren på kurser arrangeret af kriminalforsorgen har fået modsat rettede oplysninger om hvilken fremgangsmåde der er korrekt – følger en praksis ifølge hvilken vidnet underskriver forhørsprotokollen.

Direktoratet har oplyst følgende:

” ...

[D]et fremgår af punkt 10 i direktoratets vejledning om behandling af sager om disciplinærstraf mv. i kriminalforsorgens anstalter og arresthusene, at indholdet af protokollen bør affattes således, at det kan godkendes af vidnet, og at vidnets godkendelse bør fremgå af protokollen eventuelt ved dennes underskrift.

Det er direktoratets opfattelse, at det er centralt for vidnets funktion i forbindelse med behandlingen af disciplinærsagen, at vidnet tilkendegiver, at han/hun er enig i det, der refereres i forhørsprotokollen. Formen er imidlertid ikke afgørende. Godkendelsen kan f.eks. ske ved, at det noteres i forhørsprotokollen, at vidnet har godkendt indholdet, eller ved at vidnet underskriver protokollen.

Med disse bemærkninger har direktoratet ingen bemærkninger til, at arresthuset har indført en praksis, hvorefter vidnet altid underskriver forhørsprotokollen.

...”

Jeg tager til efterretning at arresthuset nu efter fast praksis lader vidnet underskrive forhørsprotokollen.

Angående vejledningens krav om at vidnets godkendelse bør fremgå af protokollen, tager jeg direktoratets oplysninger om hvordan dette kan imødekommes, til efterretning.

Ad pkt. 7.1.6.2.

Jeg henstillede at arresthuset i husordenen fik tilføjet at også indtagelse og besiddelse af hash eller andre euforiserende stoffer som ikke er ordineret af en læge, er ulovlig. Jeg bad om underretning når det var sket.

Arresthuset har oplyst at den foreslåede tekst vil blive indsat i husordenen, og at jeg vil blive underrettet når det er sket.

Jeg tager det oplyste til efterretning og afventer underretning om tilføjjelsen i husordenen.

Ad pkt. 7.1.7.

Vedrørende standardteksten i forhørsnotatet udtalte jeg at den anvendte formulering giver det indtryk at den indsatte kun har ret til at få en genpart af referatet af sin egen forklaring, ikke af hele notatet. Jeg udtalte videre at jeg gik ud fra dels at arresthuset i fremtiden ville give udtrykkelig vejledning om retten til at få kopi af hele forhørsnotatet, dels at (standard)teksten i forhørsnotatet ville blive rettet til.

Arresthuset har oplyst at standardteksten stammer fra en forhørsudskrift som er blevet udleveret som undervisningsmateriale på et forhørslederkursus.

Direktoratet har oplyst følgende:

”...

Direktoratet er enig i, at standardteksten i forhørsnotatet er misvisende. Direktoratet vil kontakte Kriminalforsorgens Uddannelsescenter med henblik på at en eventuel fejl i kursusmateriale berigtiges, også overfor de øvrige kursusedtagere.

...”

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 7.1.9.

I to af de konkrete sager fremgik det at der var sket politianmeldelse, og at de pågældende var blevet gjort bekendt med at der ikke ville blive foretaget en ”egentlig afhøring”. Jeg bad om nærmere oplysning om meningen med dette og baggrunden herfor.

Arresthuset har oplyst at arrestforvareren på et forhørslederkursus i marts måned 1999 fik oplyst at der havde været sager hvor det for anklageren havde været svært at køre en sag på grund af divergerende oplysninger vedrørende sagen i politiets, hhv. fængslets afhøringer af den indsatte, hvorfor forhørslederne blev anbefalet såfremt den indsatte var politianmeldt, at lade politiet ”køre” sagen.

Direktoratet har henholdt sig til det som arresthuset har oplyst. Direktoratet har bemærket at der i begge tilfælde blev foretaget en afhøring af den indsatte for at vurdere om betingelserne for anbringelse i enrum var opfyldt, jf. reglerne i § 3 i Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 14. september 1978 om adgangen til at anbringe indsatte i enrum. Derimod er der ikke sket en afhøring vedrørende omstændighederne i forbindelse med det strafbare forhold.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 7.2.6.

Jeg bad om oplysning om hvorvidt den indsatte i en konkret sag var blevet informeret om grunden til at han blev visiteret i forbindelse med en observationsanbringelse.

Arresthuset har oplyst at den indsatte blev informeret om grunden til visitationen. Direktoratet har henholdt sig til det oplyste.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 7.2.7.

Jeg bad om nærmere oplysning om arresthusets interne regler om kompetencen til at træffe beslutning om anbringelse i observationscelle. Jeg spurgte herunder bl.a. om hvorvidt ordlyden i arresthusets interne regler skulle forstås således at det forventes at det vagthavende personale inden observationscelleanbringelse sættes i værk, rådfører sig med arrestforvareren eller dennes afløser hvis en af disse er til stede.

Arresthuset har oplyst at det tjenstgørende personale bedst kan vurdere om en indsat skal anbringes i observationscelle. Personalet har kompetencen til at træffe beslutning herom, men der er mulighed for at rådføre sig med arrestforvareren eller dennes afløser (overvagtmasteren). I praksis sker anbringelserne oftest på baggrund af drøftelser i samråd, medmindre anbringelsen er akut.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 8. - Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de underretninger som jeg har bedt om tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Ad pkt. 9. – Underretning

Denne opfølgingsrapport sendes til arresthuset, arrestinspektøren, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Inspektionschef
Lennart Frandsen